

The Evaluation of the Orientation and Preparation Studies Books According to the Teachers' Views

Emine Seda KOÇ*

ABSTRACT. In this study, it was aimed to make an evolution of the orientation and preparation text and teachers' books according to the teachers' views. 657 classroom teachers, who work in the 25 different districts of Ankara, were the sample group of the study. A survey form, consisted of 31 3-point likert style items and 2 open-ended questions, which was created by the researcher was used as data collection tool. According to the findings of the study, the presentation of the activities in the books incrementally and related to the daily life; the presence of the different learning strategies in the teaching processes are the positive components of the books. The lack of adequate acquisitions that the students will gain at the end of the processes and activities suitable for the learners' personal differentiations; the absence about assessment procedures are defined as the main factors needs to be developed. At the end of the study, suggestions for developing orientation and preparation studies textbooks and teachers' books were presented.

Key Words: Primary Education, Text Books, Orientation and Preparation Studies

* E.Seda KOÇ, Assistant Associate Professor
Kastamonu University, Faculty of Education, Email:esedagun@gmail.com

SUMMARY

Purpose and Significance: In this research, it is targeted to evaluate the orientation and preparation studies textbooks and teachers' books by identifying the strong and weak components of the books according to the classroom teachers' views. It is also aimed to contribute to the literature and also redouble the quality of the learning-teaching processes by making the books more aggravated by the assessment of the books according to the teachers' views, who are the direct users of them, at end of the first year.

Method: The sample group of the study, which was conducted according to the survey method, consisted of 657 classroom teacher from 25 different districts of Ankara. The 3-point likert style survey form, consisted of 31 items, which was created by the researcher, was used as data collection tool and the derived data were shown after being analyzed by the SPSS statistical packet program. Also 2 open ended question was used to gather teachers' original opinions and their answers were assessed by descriptive analysis.

Results: According to the findings of the study, it was determined that the content of the orientation and preparation studies books presented in concordance with the constructivist approach and incrementally; activities in the content prepared by the help of different learning-teaching strategies. It was also seen that the teachers' book helped users to organize the learning processes and the textbooks made the processes enjoyable for the students. However, the inadequacy of the learning objectives and assessment process in the books and unsuitability of the activities for the students at different learning speed and prior knowledge were defined as the deficient factors of the books. Also it was found out that the activities were inadequate to giving the designated objectives and making up essentials for literacy.

Discussion and Conclusions:It was aimed to enable the orientation processes of the students' to the schools and gain some basic skills by the orientation and preparation studies, which was started to apply at the schools by the 2012-2013 educational year. The textbooks of this course, which are the first textbooks of the student's in their school lives, should be as qualified as to make students' develop positive attitudes towards school and also achieve the identified objectives of the lesson. For this reason, it is important to revise and develop these books. When the findings of the study were assessed completely, it was seen that the orientation and preparation studies books had both strong and weak factors. Accordingly, it is taught that the revision of the text and teachers' books, considering the results of the research, will contribute to reach the objectives of the course.

Uyum ve Hazırlık Çalışmaları Kitaplarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi

Emine Seda KOÇ*

ÖZ. Bu araştırmada uyum ve hazırlık çalışmaları ders ve öğretmen kılavuz kitaplarının, sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini, Ankara ili genelindeki 25 farklı ilçede görev yapmakta olan 657 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Tarama modeline göre yürütülmüş olan çalışmada, ölçme aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanmış olan üçlü likert tarzı 31 madde ve 2 açık uçlu sorudan oluşan anket formu kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, kitaplarda yer alan etkinliklerin günlük yaşamla ilişkili olarak aşamalı bir şekilde sunulması ve süreç içerisinde farklı öğrenme stratejilerine yer verilmesi söz konusu kitaplara ilişkin belirlenen olumlu unsurlardır. Öğrencilerin süreç sonunda ulaşacakları kazanımlara yeterince yer verilmemesi, öğrenenlerin bireysel farklılıklarına uygun yeterli çeşitlilikte etkinliğin bulunmaması ve değerlendirme sürecine ilişkin eksikliklerin yer alması ise kitapların iyileştirmeye açık başlıca yönleri olarak belirlenmiştir. Çalışma sonunda, uyum ve hazırlık çalışmaları ders ve öğretmen kılavuz kitaplarının geliştirilmesine yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Temel Eğitim, Ders Kitapları, Uyum ve Hazırlık Çalışmaları.

* Yard.Doç.Dr.EmineSeda KOÇ, Kastamonu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Elektronik posta: esedagun@gmail.com

GİRİŞ

Eğitim, insan davranışlarında bilgi, beceri, anlayış, ilgi, tavır, karakter ve sair önemli sayılan kişilik nitelikleri yönünden, belli değişimler sağlamak amacıyla yürütülen düzenli bir etkileşimdir (Yıldırım,1983.Akt. Sönmez,2005). Söz konusu etkileşim sonucunda gerçekleştirilmesi amaçlanan değişimler ile toplumların ihtiyaç duydukları niteliklere sahip fertlerin yetiştirilebilmesi hedeflenmektedir. Bu hedefe ulaşılabilmesi için, bireylerin yaşamında gerekli olan temel bilgi ve becerilerin kazandırılmaya çalışıldığı temel eğitim süreci, büyük önem taşımaktadır. Tanımda da görüldüğü gibi “düzenli bir etkileşim” olarak ifade edilmiş olan eğitim süreçlerinin başlangıç noktasını oluşturan temel eğitim süreci bireylerin programlı bir eğitim almaya başladığı ilk basamaktır. Bu basamakta yer alan temel eğitim kurumlarında gerçekleştirilecek olan eğitim süreçleri boyunca birtakım araçlara ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitimin amaçlarını gerçekleştirmek üzere öğrencinin öğrenme yaşantılarına kaynaklık eden öğretim materyallerinden biri olan ders kitapları (Şahin, 2002) bu araçların başında gelmektedir.

Ders kitapları, öğretimde; öğretmenin gücünü daha iyi kullanmasına, vermek istediklerini daha sistematik olarak iletebilmesine, öğrencinin de öğretmenin anlattıklarını istediği zaman, istediği yerde ve istediği hızda tekrar etmesine imkan veren materyallerdir (Çakır, 2009). Bu materyaller, öğrenme-öğretme sürecinde özellikle planlı eğitim uygulamalarında öğrencilerin neler öğreneceğini, öğretmenlerin ise neler öğreteceğini önemli ölçüde etkileyen bir kaynak olmasından ötürü hem öğrenme, hem de öğretme süreçleriyle ilişkili bir araçtır (Tertemiz, Ercan ve Kuyubaşı, 2004). Millî Eğitim Bakanlığının Ders Kitapları ve Araçları Yönetmeliği’nde, öğrenci ders kitapları **“ilgili eğitim ve öğretim programlarında yer alan kazanım ve açıklamalar doğrultusunda, dersin öğrenilmesini kolaylaştıracak, öğrencilere yardımcı olacak çeşitli örnek, alıştırma, işlenen ünitelerle ilgili internet adresleri, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan, yaprakları ayrı ayrı da kullanılabilen basılı/PDF formatında eser ile üniteleri görsel ve işitsel yönden destekleyen kaset, disket, CD gibi elektronik kayıt ortamlarını kapsayan set”** olarak tanımlanmaktadır. Aynı yönetmelikte öğretmen kılavuz kitapları ise **“ilgili eğitim ve öğretim programlarında yer alan kazanım ve açıklamalar doğrultusunda, ders kitabının daha etkili kullanımını sağlayacak çeşitli örnek, alıştırma, işlenen ünite, konu, tema, öğrenme alanlarıyla ilgili internet adresleri, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan, öğretmenlerin yararlanması için hazırlanan basılı/PDF formatında eser”** olarak tanımlanmaktadır (MEB Mevzuat, 2012). Her iki ifade

incelendiğinde, geçmiş yıllarda sadece basılı eserler olarak ifade edilen ders kitabı tanımının yenilenen ve gelişen teknolojiye benzer bir şekilde bakanlıkça güncellenerek, çeşitli bilgi teknolojilerinden faydalanılarak kullanılması gereken ders araçlarının bütünü olarak değiştirildiği dikkati çekmektedir. Şüphesiz halen pek çok kurumda, en temel ve tek ders materyali olarak kullanılmakta olan ders kitapları, gerek bilgi içeriği gerekse bu bilgilerin sunumu açısından bakanlıkça ifade edilmiş olan bu nitelikte olduğu takdirde, beklenen çıktılara ulaşılmasında fayda sağlayacaktır. Buradan hareketle eğitim süreçlerinde oldukça büyük bir yeri ve önemi olan ders kitaplarının niteliğinin de en az kitaplar kadar önem taşıdığına altını çizmek doğru olacaktır.

Ders kitaplarının niteliği bir değil, birçok etmenle ilişkilidir. Her şeyden önce ders kitapları ilgili alanın programı ile tutarlılık göstermelidir. Bir ders kitabında yer alacak bütün konular bir bütünlük içinde, Millî Eğitim Bakanlığının kabul ettiği öğretim programlarına uygun bir şekilde, diğer disiplinlerle ilişkilendirerek ve içeriğe uygun öğretim yöntem ve stratejileri kullanılarak verilmelidir (Küçükahmet, 2005). Nitekim bakanlık da ders kitaplarının hazırlanmasında dikkat edilmesi gereken konuların başında, içeriğin dersin programını kapsayacak şekilde düzenlenmesi gerekliliğinin altını çizmiş ve konuların programda yer alan kazanımlarla paralel olarak dengeli bir biçimde sunulması gerektiğini belirtmiştir (MEB Mevzuat, 2012). Demirel'e göre (2006), ders kitaplarında yer alması gereken özelliklerden bazıları aşağıda sıralanmıştır:

- Öğrencilerin fiziksel, sosyo-ekonomik ve duyuşsal özelliklerini göz önünde bulundurur.
- Öğrenme süreci içerisinde, aktif öğrenci katılımını sağlamada öğretmene yardımcı olur.
- Öğrencilerin dikkatini çekerek, öğrenmeye motivasyon sağlar.
- Düşünme becerilerini teşvik eden etkili sorgulama teknikleri kullanır.
- Öğrencilerin öğrendiklerini, yaşamları ile ilişkilendirecek olanaklar sağlar.
- Öğrenme hedeflerine uygun değerlendirme yolları sunar.
- İşlenen konuyu önceki ve sonraki konularla ilişkilendirir.
- Eleştirel düşünmeyi ve kendi kendine öğrenmeyi teşvik eder (Demirel,2006).

Görüldüğü gibi nitelikli bir ders kitabının sahip olması gereken birtakım özellikler bulunmaktadır. Bu nedenle, öğretmen ve öğrencilerin sürekli olarak karşı karşıya oldukları ders kitaplarının sistematik bir şekilde geliştirilerek modern eğitim süreçlerine adapte olabilecek yapıya ulaştırılmaları gerekmektedir. Eğitimin her aşamasında hedeflenen bilgi ve

becerileri kazanmada öğrencilerin bu şekilde hazırlanmış olan nitelikli kitaplarla buluşturulabilmeleri büyük önem taşımaktadır. Ancak, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimlerinin şekillendiği temel eğitim aşamasında ders kitaplarının önemi bir kat daha artmaktadır. Özellikle öğrencilerin akademik temellerinin atılmaya başlandığı ve ders kitaplarıyla tanıştıkları ilkökul 1.sınıf seviyesinde hazırlanacak olan kitapların, gerek içerik gerekse biçimsel yönden sözü edilmiş olan tüm bu niteliklere sahip olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Buna göre, Millî Eğitim Bakanlığınca, ilkökul 1.sınıflar için hazırlanmış, öğrencilerin ilk ders kitabı olan “Uyum ve Hazırlık Çalışmaları” kitaplarının da bu doğrultuda geliştirilmesi, öğrencilerin gelecek eğitim ve sosyal yaşantılarına sağlayacağı katkıdan dolayı önem taşımaktadır.

“Uyum ve Hazırlık Çalışmaları” kitapları, on iki haftalık bir süre için düzenlenmiş olan etkinlikleri içermektedir. Bu etkinliklerin üç temel amacı bulunmaktadır. Öncelikli olarak söz konusu çalışmalar aracılığıyla, ilkökula yeni başlayan öğrencilerin okula, arkadaşlarına, öğretmenine, öğretim faaliyetlerine uyumunun kolaylaştırılması amaçlanmıştır. Öğrencilerin birinci sınıf derslerine hazırlık çalışmaları yaparak, okuma yazma çalışmalarına temel oluşturmak ve hayat bilgisi, matematik, görsel sanatlar, müzik, oyun ve fiziki etkinlikler derslerindeki kazanımları belli oranlarda ele almak ise çalışmaların diğer amaçları olarak ifade edilmiştir. Uyum ve hazırlık çalışmalarının Türkçe dersine ait içeriği ile öğrencilerin okuma yazma becerileri kazanmalarının yanı sıra dinleme, görsel okuma, dikkat becerileri, iletişim kurma vb. gibi diğer becerileri de edinmeleri hedeflenmiştir. Hayat bilgisi dersi kapsamında, öğrencilerin günlük yaşam becerilerinin yanı sıra araştırma ve yeni şeyler öğrenme isteğinin kazandırılması; matematik dersine ait içerik ile muhakeme yapma ve problem çözüme gibi temel becerileri kazanmaları amaçlanmıştır. Oyun ve fiziki etkinlikler, müzik ve görsel sanatlar gibi ifade ve beceri derslerine ait içerikler ise öğrencilerin eğlenerek öğrenmelerini sağlayacak etkinlikler bütünü olarak tasarlanmıştır (TTKB, 2012).

Uyum ve hazırlık çalışmaları, öğretim programlarında da yer verilmiş olan birtakım temel becerilerin kazandırılmasının yanı sıra öğrenciler için oldukça önemli bir yere sahip olan ilkökul birinci sınıfa uyumlarının kolaylaştırılması açısından da önem taşımaktadır. Eğitimin ilk basamağı olan bu aşamada, öğrencilerin bilişsel gelişimlerinin yanı sıra sosyal gelişimlerinin de desteklenerek okul iklimine uyumlarının sağlanabilmesi için yaklaşık 3 aylık bir sürece ait içeriğin sunulmuş olduğu kitapların, bu amaca hizmet edecek nitelikte olması gerekmektedir. Hazırlanacak olan kitapların, öncelikli olarak öğrencilerin okula karşı olumlu bir tutum geliştirebilmelerine ve olumlu karakter özellikleri edinmelerine hizmet edecek yapıda olması beklenmektedir. İfade edilmiş olan gerekçelerden ötürü, söz konusu kitapların düzenlenerek geliştirilmesi önem taşımaktadır.

Bu araştırma ile uyum ve hazırlık çalışmaları öğretmen kılavuz ve öğrenci ders kitaplarının değerlendirilerek, elde edilen bulgular sonucunda söz konusu kitapların öğretmenlerce kuvvetli ve iyileştirmeye açık olarak görülen yönlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Uygulamanın yapıldığı ilk yılda, kitapların doğrudan kullanıcıları olan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesinin, alana sağlayacağı katkının yanı sıra kitapların daha nitelikli bir hale getirilerek eğitim-öğretim süreçlerinin kalitesinin de aynı şekilde artırılabilmesi hedeflenmiştir.

Bu hedef doğrultusunda, araştırmada aşağıda verilen sorulara yanıt aranmıştır:

Problem Cümlesi,

Sınıf öğretmenlerinin uyum ve hazırlık çalışmaları kitaplarına ilişkin görüşleri nelerdir?

Alt Problemler,

1. Sınıf öğretmenlerinin uyum ve hazırlık çalışmaları öğretmen kılavuz kitabına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Sınıf öğretmenlerinin uyum ve hazırlık çalışmaları öğrenci ders kitaplarına ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre, uyum ve hazırlık çalışmaları kitaplarının olumlu yönleri nelerdir?
4. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre, uyum ve hazırlık çalışmaları kitaplarının iyileştirmeye açık yönleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Sınıf öğretmenlerinin uyum ve hazırlık çalışmaları kitaplarına ilişkin görüşlerinin belirlenmeye çalışıldığı bu araştırma, tarama modeline göre yürütülmüştür. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır (Karasar,2004). Bu yaklaşıma göre yürütülen araştırmalar ile bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşleri veya ilgi, tutum, beceri, yetenek gibi özellikleri tespit edilmektedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel,2008).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2012-2013 eğitim öğretim yılında Ankara ili genelinde görev yapan ilkököl 1.sınıf öğretmenleri; örneklemini ise tesadüfi örnekleme ile belirlenmiş olan ve Ankara'nın 25 farklı ilçesinde çalışan 657 1.sınıf sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Örnekleme yer alan öğretmenlere ilişkin özellikler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcı öğretmenlere ilişkin özellikler

		<i>f</i>	%
Cinsiyet	Kadın	506	77
	Erkek	151	23
Öğrenim Durumu	Ön Lisans	57	9
	Lisans	552	84
	Yüksek Lisans	48	7
	Doktora	0	0
Kıdem	1-5 Yıl	54	8
	6-10 Yıl	120	18
	11-15 Yıl	161	25
	16-20 Yıl	140	21
	21 + yıl	182	28
Toplam		657	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin % 77’si bayan, % 23’ü ise erkek öğretmenlerden oluşmaktadır. Öğretmenlerin %84’ü lisans mezunu olarak çoğunluğu oluştururken, %9’unun ön lisans,%7’sinin ise yüksek lisans olduğu görülmektedir. Katılımcı öğretmenlerin kıdem yılları incelendiğinde ise öğretmenlerin %28’nin 21 yıl ve üzeri, %21’inin 16-20 yıl, %25’inin 11-15 yıl , %18’inin 6-10 yıl , %8’inin ise 1-5 yıl mesleki tecrübeye sahip olduğu gözlenmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacının kendisi tarafından hazırlanmış olan anket formu kullanılmıştır. Anket maddeleri hazırlanırken alan yazında yer alan çalışmaların yanı sıra MEB tarafından 2597 sayılı Tebliğler Dergisinde belirlenmiş olan ders kitapları ile eğitim araçlarının incelenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin yönerge de yararlanılmıştır. Uyum ve hazırlık çalışmaları ile öğrencilerin belli bir alanla ilgili akademik bilgilerini arttırmalarından çok, onların eğitim-öğretim ortamına ve gelecek eğitim süreçlerine hazırlanmaları hedeflendiği için, anket maddeleri hazırlanırken söz konusu yönergenin içerik ve öğrenme, öğretme ve ölçme-değerlendirme başlıkları altında yer alan ölçütlerden yararlanılmıştır. Oluşturulan taslak form sınıf öğretmenliği, okul öncesi eğitimi, Türkçe eğitimi, ölçme-değerlendirme ve program geliştirme alanlarından 9 uzman görüşü doğrultusunda düzenlenmiştir. 33 maddeden oluşan anket kapsam ve soruların anlaşılabilirliğinin belirlenebilmesi amacıyla 110 sınıf öğretmeni

üzerinde ön uygulaması yapılmıştır. Uygulama Anketi oluşturan maddelerin faktör analizi yapılmış ve Cronbachalpha iç tutarlık sayısı 0.89 olarak belirlenmiştir.

Uygulama sonrasında 2 anket maddesinin çıkarılması ile elde edilen nihai form dört bölümden ve 31 maddeden oluşmaktadır. Anketin ilk bölümünde cinsiyet, öğrenim durumu ve kıdem gibi kişisel bilgiler, ikinci bölümünde uyum ve hazırlık ders kitaplarına ilişkin 21 madde, üçüncü bölümde öğretmen kılavuz kitapları ile ilgili 10 maddeye yer verilmiştir. Bu anket maddeleri evet, kısmen ve hayır olarak üçlü likert tarzında hazırlanarak sunulmuştur. Formun dördüncü bölümünde ise, sınıf öğretmenlerinin uyum ve hazırlık çalışmaları kitaplarına ilişkin görüş ve önerilerini detaylı bir şekilde belirleyebilmek amacıyla 2 adet açık uçlu soruya yer verilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplama aracı olarak hazırlanan anket formları Millî Eğitim Bakanlığınca uyum ve hazırlık çalışmaları için belirlenen takvim göz önüne alınarak örnekleme yer alan öğretmenlere aralık ayı itibari ile uygulanmıştır. Katılımcı öğretmenlerden elde edilen veriler iki aşamada değerlendirilmiştir. Öğretmenlerin anketin birinci bölümünde yer alan üçlü likert tarzı sorulara vermiş oldukları yanıtlar SPSS 16.0 (StatiscalPackagefortheSocialSciences) programı ile analiz edilerek veriler frekans ve yüzde değerleri ile birlikte tablolar halinde sunulularak yorumlanmıştır.

Ankette yer alan açık uçlu sorulardan alınan yanıtlar betimsel çözümleme yönteminden yararlanılarak değerlendirilmiştir. Buna göre ilk olarak araştırma soruları ve araştırmanın kavramsal çerçevesinden hareket ederek verilerin analizi için bir çerçeve oluşturulmuştur. Araştırmada elde edilen veriler, belirlenen bu temalara göre özetlenerek ve yorumlanmıştır. Bu yöntemden ayrıca, katılımcı öğretmenlerin görüşme formunda yer alan görüşlerinden alıntılar verilmesi ve yorumlanması aşamasında yararlanılmıştır. Verilerin analizinde son aşama olarak, ayrıntılı bir biçimde tanımlanan ve sunulan bulguların tamamı araştırmacı tarafından yorumlanarak bazı sonuçların çıkarılması amacıyla raporlaştırılmıştır (Yıldırım, Şimşek, 2006).

BULGULAR

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin, anket formunda yer alan uyum ve hazırlık çalışmaları ders kitaplarına ilişkin maddelere vermiş olduğu yanıtlar tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Sınıf öğretmenlerinin uyum ve hazırlık çalışmaları ders kitapları ile ilgili görüşleri

	Hayır		Kısmen		Evet	
	f	%	f	%	f	%
1. Kitapta yer alan etkinlikler öğrencilerin bilişsel hazırbuluşluk seviyesine uygundur.	324	50	52	8	281	42
2. Kitapta yer alan etkinlikler öğrencilerin fiziksel hazırbuluşluk seviyelerine uygundur.	300	46	52	8	305	46
3. Kitapta yer alan etkinlikler öğrencilerin duyuşsal hazırbuluşluk seviyelerine uygundur.	289	44	83	13	285	43
4. Kitapta yer alan etkinlikler birbirinin tekrarı olmayacak nitelikte verilmektedir.	299	45	85	13	273	42
5. Kitapta geç ve hızlı öğrenen öğrenciler için farklı etkinlikler yer almaktadır.	382	58	86	13	189	29
6. Kitapta yer alan etkinlikler günlük yaşama ilişkilidir.	247	38	65	10	345	52
7. Kitapta yer alan etkinlikler basitten karmaşığa, kolaydan zora doğru aşamalı olarak sunulmaktadır.	265	40	66	10	326	50
8. Kitapta yer alan etkinlikler yapılandırıcı yaklaşıma uygun olarak sunulmaktadır.	230	35	120	18	307	47
9. Kitapta öğrencileri grup çalışmalarına yöneltecek etkinliklere yer verilmektedir.	313	48	81	12	263	40
10. Kitapta yer alan etkinlikler öğrenciler için dikkat çekici niteliktedir.	275	42	88	13	294	45
11. Kitapta öğrencileri araştırmaya yönlendirecek etkinlikler yer almaktadır.	396	60	82	12	179	28
12. Kitapta öğrencilerin güdülenmelerini arttıracak dönütler yer almaktadır.	425	65	81	12	151	23
13. Kitapta öğrencilerin aile bireyleriyle iş birliği yapmalarına fırsat sunacak etkinlik örnekleri yer almaktadır.	344	53	82	12	231	35
14. Kitapta öğrencilerin konuları tekrar etmelerini sağlayacak etkinlikler yer almaktadır.	300	44	79	12	278	42
15. Kitapta öğrencilerin eksik ve yanlış öğrenmelerini belirlemeye yönelik bölümler yer almaktadır.	354	54	133	21	170	25
16. Kitapta yer alan etkinliklerde birtakım hatalar yer almaktadır.	318	48	103	16	236	36
17. Kitapta konu başlarında öğrencilerin ön bilgilerini hatırlatmaya yönelik bölümler yer almaktadır.	330	50	77	12	250	38
18. Kitapta konu sonlarında öğrencilerin ne öğrendiklerini belirlemeye yönelik bölümler yer almaktadır.	387	59	72	11	198	30
19. Kitapta yer alan etkinlikler farklı çevresel faktörler göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.	403	62	101	15	153	23
20. Kitapta öğrencilerin eleştirel düşünme, sorgulama, muhakeme yapma becerilerini geliştirecek türde etkinlikler yer almaktadır.	310	46	91	14	256	39
21. Kitapta yer alan etkinlikler okuma yazma çalışmalarına temel oluşturacak niteliktedir.	355	54	71	11	231	35

Tablo 2 incelendiğinde, ölçme aracında yer alan ilk üç madde ile ders kitaplarında yer alan etkinliklerin, öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyelerine uygun olup olmadığının belirlenmek istendiği görülmektedir. Buna göre katılımcı öğretmenlerin %50'si ders kitaplarında yer alan etkinliklerin, öğrencilerin bilişsel seviyelerine; %44'ü ise duyuşsal seviyelerine uygun olmadığı yönünde görüş bildirmiştir. Söz konusu etkinliklerin, öğrencilerin fiziksel seviyelerine uygunluğuna ilişkin yanıtlar incelendiğinde ise %46'şarlık bir oranla olumlu ve olumsuz görüş bildiren katılımcı sayısının eşit olduğu dikkati çekmektedir.

Katılımcı öğretmenlerden %58'si kitaplarda, geç ve hızlı öğrenen öğrenciler için farklı etkinliklere yer verilmediğini belirtirken; % 29'u bu tür etkinliklere ders kitaplarında yer verildiğini ifade etmiştir. Kitapta yer alan etkinliklerin günlük yaşamla ilişkili olup olmadığının sorulduğu anket maddesine, öğretmenlerin %52'si olumlu görüş bildirmiş; %50'lik bir kitle ise kitapta yer alan etkinliklerin aşamalılık ilkesine uygun olarak sunulduğunu belirtmiştir. Sınıf öğretmenlerinin olumlu görüş bildirdiği diğer bir anket maddesine göre ise %47'lik bir kesim kitaplardaki etkinliklerin yapılandırma yaklaşımına göre düzenlendiğini ifade etmiştir.

Tabloda sunulan verilere göre sınıf öğretmenlerinin %48'i uyum ve hazırlık çalışmaları ders kitaplarında, öğrencileri grup çalışmalarına yönlendirecek etkinliklerin yer almadığını; %40'ı ise bu tür etkinliklere yer verildiğini belirtmiştir. Kitapta yer alan etkinlikleri %45'lik bir katılımcı kitlesi öğrenciler için dikkat çekici nitelikte bulurken; %42'lik bir kitle bu etkinliklerin öğrenciler için dikkat çekici olmadığını belirtmiştir. Öğretmenlerden %60'ı ders kitaplarında öğrencileri araştırma yapmaya yönlendirecek etkinliklerin yer almadığını, %65'i ise öğrencilerin güdülenmelerini arttıracak dönütlerin kitaplarda bulunmadığını ifade etmiştir.

Kitapta, öğrencilerin eksik ve yanlış öğrenmelerini belirlemeye yönelik bölümlerin yer alıp almadığını belirlemeye yönelik anket maddesine, katılımcı öğretmenlerin %54'ünün olumsuz görüş bildirirken; %25'i olumlu görüş bildirmiştir. Öğretmenlerden %50'si konu başlarında, öğrencilerin ön bilgilerini hatırlatmaya yönelik bölümlerin yer almadığını; %59'u ise konu sonlarında öğrencilerin süreç içerisinde öğrendiklerini belirlemeye yönelik bölümlere ders kitaplarında yer verilmediğini belirtmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin %62'lik bir oranla çoğunluğu, ders kitaplarının farklı çevresel koşullar göz önüne alınarak hazırlanmadığını; buna karşılık %23'lük bir kesim ise kitapların farklı koşulların göz önüne alınarak hazırlanmış olduğunu ifade etmiştir. % 46'lık bir katılımcı kitlesi, uyum ve hazırlık çalışmaları ile öğrencilere kazandırılması hedeflenen eleştirel düşünme, sorgulama, muhakeme yapma gibi becerileri geliştirmeye yönelik

etkinliklerin ders kitaplarında yer almadığı yönünde görüş bildirirken, %39'luk bir kitle ise bu tip etkinliklere, kitaplarda yer verildiğini ifade etmiştir. Kitaplarda yer alan etkinliklerin, uyum ve hazırlık çalışmalarının amaçları arasında yer alan okuma yazma çalışmalarına temel oluşturma yeterliğinin belirlenmeye çalışıldığı anket maddesine katılımcı öğretmenlerin %54'ü olumsuz, %35'i ise olumlu görüş bildirmiştir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Katılımcı öğretmenlerin uyum ve hazırlık çalışmaları öğretmen kılavuz kitaplarına ilişkin görüşlerinin belirlenebilmesi amacıyla ilgili anket maddelerine vermiş oldukları yanıtlar tablo 3'de sunulmuştur.

Tablo 3: Sınıf öğretmenlerinin uyum ve hazırlık çalışmaları öğretmen kılavuz kitapları ile ilgili görüşleri

	Hayır		Kısmen		Evet	
	f	%	f	%	f	%
1. Kitapta geç ve hızlı öğrenen öğrenciler için farklı etkinlikler yer almaktadır.	409	63	81	12	167	25
2. Kitapta öğretmenlere seçme olanağı sunacak etkinlik örnekleri yer almaktadır.	350	53	77	12	230	35
3. Kitapta sürecin değerlendirilmesine yönelik örnek ölçme-değerlendirme yöntem ve teknikleri yer almaktadır.	389	60	70	11	198	29
4. Kitapta konu başlarında öğrencilerin süreç sonunda ulaşacakları kazanımlara yer verilmektedir.	309	48	87	13	261	39
5. Kitapta farklı öğrenme stratejilerine yer verilmektedir.	242	37	106	16	309	47
6. Kitapta öğrencilerin süreç içinde dinlenmelerine fırsat sunacak farklı etkinlik örneklerine yer verilmektedir.	220		33	81	12	356
7. Kitapta sürecin değerlendirilmesine yönelik ölçütler net bir şekilde ifade edilmektedir.	334	50	85	13	246	37
8. Kitapta öğrencilerin eksik ve yanlış öğrenmelerini belirlemeye yönelik örnekler yer almaktadır.	326	57	95	15	189	29
9. Kitapta farklı güçlük düzeylerine göre hazırlanmış ölçme-değerlendirme çalışmaları yer almaktadır.	373	38	82	12	325	50
10. Kitapta yer alan farklı derslere ait kazanımlar arasında ilişkilendirme yapılmıştır.	250					

Tablo 3 incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin %63'lük bir oranla çoğunluğunun farklı öğrenme hızlarındaki öğrenciler için uygun nitelikteki etkinliklerin öğretmen kılavuz kitabında yer almadığı; %24'ünün ise bu tür

etkinliklere ders kitaplarında yer verildiği yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Öğretmenlere süreç içerisinde seçme olanağı sunacak etkinlik örneklerine, kılavuz kitapta yer verilip verilmediğine ilişkin anket maddesine, %53'lük bir kitle hayır şeklinde cevap vermişken; %35'lik bir kitle ise bu soruya evet diyerek olumlu görüş bildirmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin %60'ının, öğretmen kılavuz kitabında uyum ve hazırlık çalışmaları sürecini değerlendirmeye yönelik ölçme-değerlendirme örneklerine yer verilmediğini; %11'inin kısmen yer verildiğini, % 29'unun ise bu örneklerle kılavuz kitapta yer verildiğini ifade ettiği görülmektedir. Süreç sonunda öğrencilerin ulaşmaları beklenen kazanımlara, %48'lik bir katılımcı grubuna göre kılavuz kitaplarda yer verilmediği, %39'luk bir gruba göre ise kazanımlara öğretmen kitaplarında yer verildiği, anket maddeleri ile elde edilmiş olan diğer bulgular arasında yer almaktadır.

Örnekleme yer alan öğretmenlerin %47'si, uyum ve hazırlık çalışmaları öğretmen kılavuz kitaplarında yer alan etkinliklerde farklı öğrenme stratejilerine yer verildiği yönünde görüş bildirmiştir. Öğretmenlerden %37'si kitapta yer alan öğrenme stratejilerinin çeşitliliği ile ilgili olumsuz görüş bildirirken; kalan %16'lık katılımcı grubu ise farklı stratejilere kısmen yer verildiğini ifade etmiştir. 60-72 ay yaş grubunda yer alan ilkökul 1.sınıf öğrencilerine yönelik hazırlanmış olan uyum ve hazırlık çalışmalarına ait öğretmen kılavuz kitaplarında, süreç içerisinde öğrencilerin dinlenmeleri için alternatif etkinliklere yer verilip verilmediğinin belirlenmesine yönelik anket maddesini, katılımcı öğretmenlerin %55'i olumlu, %33'ü ise olumsuz yönde yanıtlamıştır. Öğretmenlerden %50'si uyum ve hazırlık çalışmalarının içeriğinde yer verilmiş olan farklı derslere ait kazanımlar arasında ilişkilendirme yapıldığını ifade etmiştir. %12'lik kesim kazanımlar arasında kısmen ilişkilendirme yapıldığını; %38'lik kesim ise kazanımlar arasında ilişkilendirme yapılmadığını belirtmiştir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi ile sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre uyum ve hazırlık çalışmaları kitaplarının olumlu yönlerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Anket formunda yer alan ilgili açık uçlu soruya katılımcı öğretmenlerin vermiş olduğu yanıtların analizi sonucunda belirlenmiş olan başlıklar aşağıda sunulmaktadır.

1. Öğretmen Kılavuz Kitabı

1.1 İçerik Özellikleri

1.1.1 Derslerin bütünlük içinde aşamalı olarak sunulması

- 1.2 Biçimsel Özellikler
 - 1.2.1 Derslerin haftalara ayrılarak farklı renklerde sunulması
- 1.3 Sürece Katkıları
 - 1.3.1 Öğretmenler için yol gösterici oluşu
 - 1.3.2 Sürecin verimli olarak kullanılmasını sağlaması
- 2. Ders Kitapları
 - 2.1 İçerik Özellikleri
 - 2.1.1 Dikkat çekici etkinliklerin yer alması
 - 2.1.2 Çok sayıda etkinlik yer alması
 - 2.1.3 Öğrencilerin el becerilerini geliştiren kes-yapıştır etkinliklerinin yer alması
 - 2.2 Biçimsel Özellikler
 - 2.2.1 Öğrenci ders ve çalışma kitabının bir arada olması
 - 2.2.2 Puntoların öğrenci seviyesine uygun olması
 - 2.2.3 Baskı kalitesinin yüksek olması
 - 2.2.4 Görsel tasarımın öğrenciler için dikkat çekici oluşu
 - 2.3 Sürece Katkıları
 - 2.3.1 Okuma-yazma becerilerine temel oluşturması
 - 2.3.2 Süreci öğrenciler için eğlenceli hale getirmesi
 - 2.3.4 Öğrencilerin hazırbulunuşluk seviyelerini arttırması

Sınıf öğretmenlerinin vermiş olduğu yanıtlardan bazıları şu şekilde örneklendirilebilir;

Ö.1: “Öğretmen kılavuz kitaplarındaki bazı yönergeler, öğrencilerin etkinliği çok kolay yapmasını sağladı. Kes-yap çalışmaları çok hoşlarına gitti. Boyama sayfalarını büyük bir zevkle yaptılar. Bazı etkinlikler çocukların çok ilgisini çekti ve bunu dile getirdiler”

Ö.2: “Ders kitabında yer alan etkinliklerin öğrenci düzeyine uygun oluşu çok kolay ve anlaşılır olması bu kitapların olumlu olarak gördüğüm özelliklerindedir. Boyama çalışmaları öğrencilerin en sevdiği konulardandı; özellikle okul öncesi eğitimi almamış öğrenciler için...”

Ö.3: “Uygulanması kolay etkinliklere yer verilmiş. Öğrencilerin severek yapabileceği çalışmaları içeriyor. Derslerin renklerle ayrılması ve haftalık olarak planlanması işlevselliği artırıyor.”

Ö.4: “Her bir aşamanın adım adım belirlenmiş olması ve işlenecek derslerin süre ve tarihlerinin belirtilmiş olması planlama açısından olumlu bir adımdır.”

Ö.5: “Çocukların her alandaki gelişimlerini destekleyici etkinliklerin bulunması olumlu olarak değerlendirilebilir. Kılavuz kitaplarında planların bulunması ve etkinliklerin işleniş konusunda rehberlik etmesi olumlu olarak değerlendirilebilir.”

Ö.6: “Öğrenci çalışma kitabında görseller güzel ve ilgi çekici olmuş; etkinlikler genellikle eğlenceli ve etkili yapılmış. Öğretmen kitabı ise dersi daha etkin hale getiriyor, öğretmeni yönlendiriyor. Her iki kitabı da çok beğendim”

Ö.7: “Haftalara göre çalışmalar ayrılmış. Kesme ve yapıştırma alışkanlıkları kazandıran etkinlikler faydalı oldu. Dikkat etkinlikleri faydasını gördüm. Elimde düzenli bir kaynağın olması işimi kolaylaştırdı.”

Ö.8: “Kesme yapıştırma çalışmalarını sıkılmadan zevkle yapıldı. Öğrencilerin düşünmesini arttırmaya yönelik etkinlikler olması güzeldi. Öğrencilerin dikkatini çekebilen bir kitap olmuş. Öğretmen kılavuz kitabı ise öğretmenin öğretme alanını genişleten farklı etkinliklere yer veriyor.”

Ö.9: “Öğrenciyi okuma yazma sürecine hazırlarken ön hazırlık yapmamış olan öğrenciler için olumlu etkinlikler sayesinde öğrencinin hazırbulunuşluk seviyesini yükseltiyor bu anlamda hem süreç olarak hem de kitaplar açısından olumlu.”

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi aracılığıyla, sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre uyum ve hazırlık çalışmaları kitaplarının iyileştirmeye açık yönlerinin belirlenebilmesi hedeflenmiştir. Buna göre öğretmenlerden elde edilmiş olan yanıtların analizi sonucunda aşağıdaki başlıklar oluşturulmuştur.

1. Öğretmen Kılavuz Kitabı

1.1 İçerik

- 1.1.1 Yönergelerin net olmaması
- 1.1.2 Ölçme-değerlendirme örneklerinin yetersizliği
- 1.1.3 Etkinliklere ilişkin kazanımların eksikliği
- 1.1.4 Etkinlikler için ayrılan sürelerin kazanımlarla örtüşmemesi
- 1.1.5 Geç ve hızlı öğrenen öğrenciler için alternatif etkinlik örneklerinin bulunmaması

2. Ders Kitapları

1.2 İçerik

- 1.2.1 Okuma-yazmaya hazırlık ve matematik etkinliklerinin yetersizliği
- 1.2.2 Bazı etkinliklerde yer alan hatalar
- 1.2.3 Etkinliklerin farklı yaş grubunda yer alan öğrenciler için uygun olmaması

Sınıf öğretmenlerinin uyum ve hazırlık çalışmaları kitaplarına ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıda sunulmuştur.

Ö.1: “Bazı etkinlikler için ayrılan süre gereğinden fazla gelmektedir. Anlaşılmayan çok fazla etkinlik vardır. Özellikle Bilge'nin bazı etkinlikleri tarafımızdan değiştirilerek uygulanmıştır. Parmak oyunları çok uzun ve öğrenilmesi oldukça güç, daha kısa oyunlar olabilir. El kaslarını güçlendirecek çizgi çalışmalarına ağırlık verilmeli ve sadece kitabın son bölümlerine değil tüm sürece kademeli olarak dağıtılmalıdır.”

Ö.2: “Ana sınıfına giden öğrenciler bazı çalışmalarını çok kısa bir süre içinde tamamlamakta ve daha sonra sıkılmaktadırlar. Ana sınıfına gitmeyen öğrenciler ise yoruldukları için etkinlikleri yapmaktan çok çabuk vazgeçiyorlar 72 ay ve üstü ile 60 ay çocuklarına aynı etkinliği yaptırma çok güçlük yaşadık.”

Ö.3: “Öğretmen kılavuzundaki açıklamalar su üstünde yazı gibiydi. Bir şeyler söylenmiş ama ,kastedilen ne istenilen, hiç açık değil. Bari bir fotoğraf ya da çalışma örnekleri konsaymış. Yazılmış bir şey ama ne yapılacağı belli değil”

Ö.4: “Etkinlikler genelde aynı türde, daha da çeşitlendirilebilir. Farklı yaş grubundaki öğrenciler için gözden geçirilip düzenlenebilir. Öğretmen kılavuz kitabındaki açıklamalar daha ayrıntılı ve net olabilir. Görsel olarak iyi tasarlanmış olmasına rağmen daha canlı ve etkili renkler ve çizimler kullanılabilir.”

Ö.5: “Öğretmen kılavuz kitabında etkinlikler sonucunda kazanımların ne olacağı belirtilmeli. Kazanımların nasıl ölçüleceğine ilişkin açıklama yapılmalı.”

Ö.6: “Şu andaki sınıflar hazır bulunuşluk düzeyi çok farklı öğrencilerden oluştuğu için etkinlikler hedef kitemizin genelinin anlayacağı ve zevk alacağı türden değil. Kılavuz kitaplarda bazı etkinlikler yeterince açıklanmamış. Örnek olarak sudoku etkinliğinin nasıl yapılacağı biz öğretmenler tarafından bile anlaşılmadı. Etkinlikler seviye grupları oluşturularak hazırlanmalı.”

Ö.7: “Matematisel düşünme becerilerini daha çok geliştirici çalışmalara yer verilmeli. Öğrenci çalışma kitaplarında daha fazla

serbest ve düzenli çizgi çalışmaları konulabilir. Ayrıca öğretmen kılavuz kitabında öğrenci çalışma kitabının sayfa numaraları verilmemiştir. Bununla ilgili bir iyileştirme yapılabilir. Bazı bölümlerde ne yapılacağı konusunda yeterli bilgi yok”

Ö.8: “Öğretmen kılavuz kitaplarında etkinlikler yeterince açıklanmamış, daha detaylı açıklamalar yapılabilir. Ölçme değerlendirme çalışmalarına yer verilmeli, öğretmenin yaş gruplarına göre kullanabileceği daha çok etkinliğe yer verilmeli, etkinlikler daha özenli ve nitelikli olmalı.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma sonucunda, uyum ve hazırlık çalışmaları ders kitaplarında yer alan etkinliklerin ilkökul 1.sınıf öğrencilerinin bilişsel ve duyuşsal hazırbulunuşluk seviyelerine uygun olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Külekçi (2013), 12 yıllık kesintisiz eğitim sistemini sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmek amacıyla yapmış olduğu çalışmasında, 60 aylık öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin sınıf içi etkinliklere uyum sağlayabilmeleri için yeterli olmadığı, birtakım psiko-motor ve bilişsel beceriler konusunda eksikliklerinin bulunduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç araştırma bulgusunu desteklemektedir. Öğrencilerin mevcut hazırbulunuşluk düzeylerine uygun olmayan bir ders kitabı ile öğretim süreçleri sonunda ulaşılmak istenen çıktılara ulaşılabilmesi mümkün olamayacağından, uyum ve hazırlık çalışmaları kitaplarında yer alan etkinliklerin düzenlenerek geliştirilmesinin eğitim-öğretim süreçlerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinden alınmış olan yanıtlara göre, ders kitaplarında geç ve hızlı öğrenen öğrenciler için farklı etkinliklere yeterince yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Oysaki gelişim ile ilgili bazı evrensel ilkeler vardır ve buna göre gelişimde bireysel farklılıklar bulunmaktadır (Senemoğlu,2002). Bireylerin gelişim süreçlerinde gözlenen bu farklılıklar birtakım çeşitlilikleri beraberinde getirmekte, bunun sonucunda ise öğrenme-öğretme süreci her öğrenci için eşit olmayabilmektedir. Toplu (2008), yapmış olduğu deneysel çalışmasında programlı öğretim yönteminin akademik başarıyı arttırmadaki etkisini belirlemeye çalışırken, Biçer (2011) aynı amaçla, çalışmasında basamaklı öğretim yaklaşımını kullanmıştır. Buna göre, öğrenenlerin bireysel hızlarının göz önüne alınarak, kendi hızlarıyla ilerlemelerine fırsat verildiği bu iki farklı yöntemin akademik başarıyı arttırmada ve derse karşı olan tutumlarını geliştirmede olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde, 60-72 ay grubunda yer alan ilkökul 1.sınıf öğrencilerinin içinde buldukları farklı gelişim dönemleri göz önüne

alınarak, ders kitaplarında alternatif etkinliklere yer verilmesinin, bazı öğrencilerin güdülenmelerinin engellenerek süreçten kopmalarının önleyeceği ve öğrenenlerin başarısını arttıracığı öngörülmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular sonucunda, katılımcı sınıf öğretmenlerinin uyum ve hazırlık çalışmaları ders kitaplarında yer alan etkinliklerin, günlük yaşamla ilgili olduğu ve bu etkinliklerin kolaydan zora, yakından uzağa doğru aşamalı bir şekilde sunulduğu yönünde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Uyum ve hazırlık çalışmaları ders kitaplarına ait içeriğin öğrencilerin yaşantılarından yola çıkılarak hazırlanmış olması, sürecin öğrenenler için somutlaştırılması yönünden önem taşımaktadır. Ayrıca içeriğin aşamalı olarak sunulmuş olması, öğrencilerin ön öğrenmelerini kullanarak yeni edindikleri bilgilerle ilişkilendirebilmeler başka bir deyişle süreç içerisinde basamaklı bir şekilde ilerleyebilmelerini mümkün kılmaktadır.

Katılımcı öğretmenlerin ders kitaplarına ilişkin olarak ifade ettikleri diğer bir olumlu nitelik ise, kitapta yer alan etkinliklerin yapılandırıcı yaklaşıma uygun olarak sunulmuş olmasıdır. Ders kitaplarının hazırlanması sürecinde dikkate alınması gereken pek çok unsur bulunmakla beraber, nitelikli bir ders kitabından söz edilebilmesi için olması gereken temel öğe şüphesiz söz konusu kitabın dersin programı ile örtüşebilmesidir. Buna göre, uyum ve hazırlık çalışmaları ders kitabındaki etkinliklerin yapılandırıcı yaklaşıma paralel olarak hazırlanması, öğrenenlerin gelecek öğretim etkinliklerine uyumlarını kolaylaştıracaktır.

Katılımcı öğretmenlerden alınmış olan yanıtlar incelendiğinde, uyum ve hazırlık çalışmaları ders kitaplarında, öğrenenlerin güdülenmelerini arttırmaya yönelik dönütlere yeterince yer verilmediği bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin güdülenmişlik düzeyleri ile paralel olan öğrenme hızları ve performansları düşünüldüğünde, kitaplarda yer verilmemiş olan bu dönütlerin içeriğe dâhil edilmesi ile öğrenmeyi kolaylaştıracak katalizörlerin sürece koşulmuş olacağı öngörülmektedir. Benzer düşüncelere sahip olan Özçelik'e göre de, dönüt ve düzeltme işlemlerinden etkili bir şekilde yararlanılması halinde, öğrenmeye ayrılan zamanın etkin öğrenme çabasıyla geçen kısmı artmakta ve artan bu zamanda daha çok öğrenilmesi istenilen davranışın denenmesi sağlanmış olmaktadır. Öğretme-öğrenmeye ayrılan zaman ve öteki kaynakların kullanılışındaki bu değişme, öğrencilerin öğrenme hızlarını artırmaktadır. Öğrenmeye ayrılan belli bir süredeki öğrenme hızı artınca bu süre içindeki öğrenmenin verimi de artmış olmaktadır (Özçelik 1992:196).

Araştırmada elde edilen yanıtlar incelendiğinde, eleştirel düşünme, sorgulama, muhakeme yapma becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklere ders kitaplarında yeterince yer verilmediği sonucuna ulaşılmıştır. Benzer

şekilde, hayat bilgisi dersi kapsamında öğrencilerde geliştirilmesi hedeflenen araştırma becerilerinin de, etkinlikler aracılığıyla yeterince desteklenmediği bulgusuna ulaşılmıştır. Düşünme, “anımsama”, “basit düşünme”, “eleştirel düşünme” ve “yaratıcı düşünme” gibi basitten karmaşığa giden çok geniş bir yelpazede karşımıza çıkmaktadır (Krulik ve Rudnick,1999). Günümüzdebütün alanlarda öğrencilerin kapasitesini eleştirel düşünme ve problem çözme gibi düşünme sürecinin üst basamaklarında yer alan beceriler için geliştirmek çağdaş ülkelerde eğitimin amacı olarak sunulmaktadır (Hesapçioğlu ve Bakıroğlu, 1997.Akt. Narin,2009). İlkokul 1.sınıf ders kitaplarında yer alan etkinliklerin ifade edilen becerileri destekleyecek biçimde düzenlenmesi ile, öğrenenlerin ilerleyecekleri öğretim basamakları için gerekli olan ön koşul becerilerin kazandırılmasına katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Katılımcı sınıf öğretmenlerinden alınan yanıtlar incelendiğinde, ders kitaplarında yer alan etkinliklerin okuma-yazma becerilerine temel oluşturabilmesi açısından yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bilindiği gibi ilkokul 1.sınıf süresince yürütülen öğretim etkinliklerinin büyük bir bölümünü kapsayan okuma-yazma çalışmalarının niteliği ve etkililiği, diğer derslerde için de yön verici bir rol taşımaktadır. Bu nedenle öğrencilerin okula başladıkları ilk günden itibaren gerçekleştirilecek olan uyum ve hazırlık çalışmaları kitaplarındaki etkinliklerin geliştirilerek; okuma-yazma becerilerini kazandırması yönünden daha nitelikli hale getirilmesi ile öğrencilerin bilişsel gelişimlerinin desteklenmesinin yanı sıra programlarda öngörülen diğer becerileri edinmelerinin de kolaylaştıracağı öngörülmektedir. Erdoğan(2011), yapmış olduğu çalışmasında, okul öncesi dönemde gelişen fonolojik farkındalık becerisinin sonraki okuma yazma becerilerinin kazanılmasında oldukça önemli bir etkiye sahip olduğunu ifade etmiştir. Bu görüş, araştırmanın bu bulgusunu destekler niteliktedir.

Sınıf öğretmenlerinden alınan yanıtlar incelendiğinde, uyum ve hazırlık çalışmaları kılavuz kitaplarının içeriğine dahil edilmesi gereken kazanımlara, bu kitaplarda yeterince yer verilmediği tespit edilmiştir. Katılımcı sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre kılavuz kitaplara ilişkin olarak belirlenen bir diğer eksiklik ise, sürecin değerlendirilmesine ait içeriğin yetersizliğidir. Öğretmenlerin bu görüşünün ders kitapları için de benzer nitelikte olduğu ve ders kitaplarında da öğrencilerin süreç içerisinde öğrendiklerini belirlemeye yönelik bölümlere yeterince yer verilmediği yönünde görüş bildirdikleri dikkati çekmektedir. Bir derse ait kitaplar, öğretim programlarının hedeflerini içerdiğinde konu bazında sınırları belirleyerek hedeflerden sapmaların engellenmesinde önemli bir rol oynar. Ayrıca, kitaplarda yer alan ünite ve konuların sonunda bulunan değerlendirme etkinlikleri öğrenme sürecinin başarılı bir şekilde yürütülmesine yardımcı olur (Karamustafaoğlu

ve Yaman,2006). Bu nedenle, uyum ve hazırlık çalışmaları kitaplarında yer verilecek kazanımların ve değerlendirme etkinliklerinin geliştirilmesi ile yürütülecek olan öğretim süreçlerinin daha planlı ve sistematik bir yapıya ulaştırılacağı, ayrıca sürece ilişkin elde edilecek dönütler sayesinde gereken düzenlemelerin yapılması ile eğitimin daha nitelikli hale getirileceği düşünülmektedir.

Araştırma bulguları incelendiğinde, katılımcı sınıf öğretmenlerinin kılavuz kitaplarda yer alan etkinlikleri, çeşitli öğrenme stratejisi, yöntem ve teknik kullanımını destekleyecek nitelikte olmaları bakımından yeterli buldukları tespit edilmiştir. Öğrenmenin çoklu öğretim modeli ve araçlarının etkili bir şekilde, bir bütünlük içinde kullanımıyla gelişeceği ilkesi (Senemoğlu,2002) göz önüne alındığında, kitaplara ilişkin bu olumlu özellik ile eğitim-öğretim süreçlerinin tekdüzelikten uzaklaştırılarak dikkat süreleri düşük olan 60–72 ay grubunda yer alan öğrencilerin süreçten kopmamaların sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca öğrenenlerin bireysel farklılıklarından ötürü kaynaklanabilecek motivasyon eksikliğinin de zenginleştirilmiş öğrenme ortamları ile bu şekilde en alt seviyelere inecektir. Kayıran (2009), çoklu öğrenme stratejilerini birlikte kullanarak yürütmüş olduğu çalışması sonucunda da çoklu zeka kuramı destekli proje tabanlı öğretimin öğrencilerin derse olan tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç araştırma bulgusunu desteklemektedir.

Ölçme aracıda yer alan açık uçlu sorular incelendiğinde, katılımcı sınıf öğretmenlerinin anket maddelerinde yer alan bulgulara paralel görüşlerinin yanı sıra; farklı, özgün görüşlerinin de yer aldığı görülmektedir. Sınıf öğretmenlerinin, uyum ve hazırlık çalışmaları kitaplarına ilişkin olarak belirlemiş oldukları başlıca yetersizlikleri açık uçlu sorular aracılığıyla da tekrar etmiş oldukları dikkati çekmektedir. Buna göre, kitapların öğrenenlerin bireysel farklılıklarına yeterince uygun olmaması, sürece ilişkin kazanımların eksikliği ve değerlendirme basamağına ait etkinliklerin yetersizliği bu bölümde de ifade edilmiş olan görüşlerdendir. Katılımcı öğretmenler, bu görüşlerin dışında kılavuz kitaplarda yer alan bazı yönergelerin yeterince net olmaması, matematik dersine ait etkinliklerin yetersiz oluşu, etkinlikler için ayrılan sürelerin kazanımlarla örtüşmemesinden ötürü süreçte birtakım aksaklıkların ortaya çıkabildiğini ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenleri ayrıca, hazırlanmış olan kitapların birtakım özelliklerini, öğrenme-öğretme sürecine katkı sağlayan olumlu unsurlar olarak ifade etmiştir. Derslerin aşamalı olarak sunulmuş olması, kılavuz kitapların sürecin planlamasını kolaylaştırması, etkinliklerin öğrencilerin ön bilgilerinin arttırmasına yardımcı olması ve kitapların biçimsel birtakım özelliklerinin öğrenenler için uygun olması öğretmen görüşlerine göre belirlenmiş olan söz konusu olumlu unsurlar arasında yer almaktadır.

Öğretmenlerden elde edilmiş olan bulgular bütüncül bir yaklaşımla değerlendirildiğinde, uyum ve hazırlık çalışmaları kitaplarına ilişkin kuvvetli ve iyileştirmeye açık farklı özelliklerin bulunduğu görülmektedir. Şüphesiz, öğrencilerin okul yaşantılarında karşılaştıkları ilk ders kitabı olan uyum ve hazırlık çalışmaları kitaplarının niteliği, öğrenenlerin kazanacağı yaşantılar sonucunda oluşturmaları istenen olumlu tutum ve okula ilgileri açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle, ders kitaplarının yanı sıra öğretmen kılavuz kitaplarının da, öğretmenlerin süreci etkin bir şekilde koordine etmelerini destekleyecek iyi ve yeterli birer rehber niteliğinde olması gerekmektedir. Buna göre, uygulamanın ilk yılında yapılmış olan araştırma sonuçlarının göz önüne alınarak, söz konusu kitapların düzenlenerek geliştirilmesinin dersin kazanımlarına ulaşmada önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca öğretmen görüşlerine dayalı olarak yapılmış olan bu değerlendirme sonuçlarının, ilgili uzman ve akademisyenlerin de görüşleri ile desteklenmesi ile hazırlanacak olan kitapların akademik açıdan da destekleneceği öngörülmektedir.

KAYNAKLAR

- Balcı, A. (2009). *Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik Ve İlkeler*. Ankara: Pegem-A Yayınları.
- Biçer, S. (2011). “Fen ve Teknoloji Dersinde Basamaklı Öğretim Yönteminin Öğrenci Başarısına, Kalıcılığa ve Tutumlarına Etkisi”, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. A., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2004). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2005). *DeneySEL Desenler: Öntest-Sontest Kontrol Grubu Desen ve Veri Analizi*. Ankara: Pegem-A Yayınları.
- Çakır, İ.(2009), “İlköğretim 5. Sınıf Matematik Ders Kitaplarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Demirel, Ö.(2006). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme: Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Demirel, Ö.(2007). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Erdoğan, Ö.(2011). İlk Okuma Yazma Süreci İçin Önemli Bir Beceri: Fonolojik Farkındalık, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24(1), 161-180.
- Karasar, N. (2004). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Kavramlar-İlkelere- Teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karamustafaoglu, O ve Yaman, S. (2006). *Fen ve Teknoloji Eğitiminde Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*. Kahraman Yayınları, Ankara.
- Kurulık, S. ve Rudnick, J.A. (1999). *Reasoning and Problem Solving. A Handbook for Elementary Teachers*. Needham Heights, Mass: Allyn and Bacon, Inc.
- Küçükahmet, L. (2005). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. Ankara: Nobel Dağıtım.
- Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. (ty). Erişim: 3 Aralık 2012, <http://talimterbiye.mebnet.net/>
- Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği (ty). Erişim: 29 Aralık 2012, <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/dersarac/dersarac.html>
- Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge (ty). Erişim: 19 Kasım 2012, http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2597_0.html
- Narin, N. (2009). “İlköğretim İkinci Kademe Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eleştirel Düşünme Becerilerinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Özçelik, Durmuş Ali (1992). *Eğitim Programları ve Öğretim*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Tavşancıl, E. ve Aslan E. (2001). *İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları

- Tazebay, A. (2000). *İlköğretim Programları ve Gelişmeler: Program Geliştirme İlke ve Teknikleri Açısından Değerlendirilmesi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Tertemiz, N., Ercan, L. ve Kuyubaşı, Y. (2004). *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Toplu, B. (2008). “Fen Bilgisi Öğretiminde Programlı Öğretimin Öğrenci Başarısı ve Tutumu Üzerindeki Etkisi”, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Tüfekçi, S. (2005). “Beyin Temelli Öğrenmenin Erişiyeye, Kalıcılığa, Tutuma ve Öğrenme Süreçlerine Etkisi”, Yayımlanmış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Senemoğlu, N. (2002) *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim, Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sönmez, V. (2005). *Eğitim Felsefesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2007). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahin, T.Y. (2002). *Öğretim Materyal ve Teknolojileri, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Yıldırım, A ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

